

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Veeteelt onderzoekt samen met DCA (kader) welke indicatoren de melkveehouder in het vizier moet houden.

Tekenen van verzwakking zuivelmarkt blijven uit

Wachten op de prijsdruk

Veehouders zitten niet te wachten op een kentering in de zuivelmarkt. Toch is het huidige prijsniveau volgens marktdeskundigen vroeg of laat onhoudbaar. Het perspectief blijft echter positief.

tekst **Tijmen van Zessen** kader **Herma van den Pol (DCA)**

De Europese melkaanvoer lag tot en met oktober vorig jaar ruim vier procent hoger dan in dezelfde periode het jaar ervoor. Maar ondanks aanzwellende melkvolumes blijft de zuivelmarkt een vaste ondertoon houden. Op korte termijn is er nog geen teken dat de markt verzwakt. 'De vraag naar melkpoeder is hoog en Europa is, ondanks een dure euro, concurrerend op dat gebied. Daarnaast wachten kopers van zuivelproducten tot het laatste moment met indekken van hun behoeften. Als het echt niet anders kan, zijn ze genoodzaakt handel te drijven tegen hoge prijzen', vertelt Bert Guillonard, marktdeskundige bij Productschap Zuivel. De lage voorraden aan zuivel maken het voor inkopers lastig om te anticiperen op de marktomstandigheden.

Sterke zuivelindustrie

De zuivelmarkt krijgt ook van financiële instellingen een positief stempel. Rabobank sprak in zijn sectorupdate 'Melkmeters maken' de verwachting uit dat de vraag naar zuivel mondiaal gezien jaar-

lijks 2,4 procent stijgt. De productie kan dit maar met moeite bijbenen; richting 2020 produceert de Europese Unie naar verwachting acht procent meer zuivel. Positief is ook de kracht van de Nederlandse zuivelindustrie, die sterk aanwezig is in regio's waar sprake is van groei. Nederland bezit veel kennis over zuivelverwerking en -productie en de logistiek is sterk georganiseerd. Al met al biedt dit prima uitgangspunten om de zuivelmarkt in binnen- en buitenland te bedienen.

Zowel Rabobank als ING waarschuwen echter voor een grotere volatiliteit in voerkosten. De mondiaal stijgende vraag naar voedsel verhoogt immers ook de voerprijzen. En dat geldt niet alleen voor krachtvoer, vanaf 2015 kan de stijgende melkproductie ook aanleiding geven voor een tekort aan ruwvoer. 'Maar met ruwvoer kun je niet veel slepen, op enig moment is de rek er dus uit', vertelt Cor Bruns, sectormanager Agrarisch bij ING. Hij wijst ook op de hoge vaste kosten op de Nederlandse en Vlaamse melkvee-

bedrijven. 'Dat maakt ons kwetsbaar. In landen om ons heen gaat de melkproductie omlaag in tijden van lage melkprijzen, dat zag je in 2009. Maar hier moeten bedrijven blijven produceren vanwege kosten die we niet kunnen beperken door minder te produceren.'

Hoge marge lokt productie uit

Hoe positief de meeste marktdeskundigen ook zijn, stuk voor stuk wijzen ze erop dat een daling van de zuivelmarktprijzen onvermijdelijk is. Guillonard: 'Op korte termijn is er nog geen teken van verzwakking, maar de huidige marges lokken meer productie uit. In Nederland gebeurde dat al vroeg in 2013, maar in landen als Ierland, Denemarken, Oekraïne, Duitsland en Frankrijk kwam de melkproductie veel later op gang. Vroeg of laat krijgt dat zijn weerslag op de prijzen, al blijft vooruitkijken altijd moeilijk. Nu is er nog steeds weinig voorraad en de vraag is mondiaal aanhoudend hoog. Maar ik schat in dat er in de tweede helft van 2014 druk op de prijzen ontstaat.'

China vervangt Europees vangnet voor zuivelprijzen

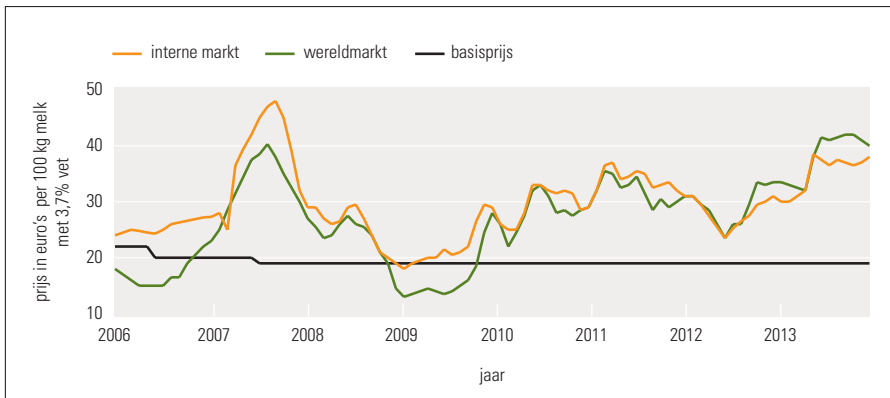
In de Europese Unie worden langzaam aan alle bestaande vangnetten voor de zuivelmarkt afgebroken. Die zijn ook eigenlijk overbodig geworden, want anders dan tijdens de grote melkprijzdip in 2009 legt China een bodem in de mondiale zuivelmarkt. De Aziatische reus zoekt melk en heeft daarmee alle zuivelnoteringen weten op te drijven.

Nog niet eerder kwam uit een land een dergelijke grote vraag naar zuivelfabricaten. In de EU zijn 65-plussers de groeiende doelgroep die de zuivelafzet moe-

ten bevorderen, maar in China zijn het moeders met baby's die hoogwaardige en ook veilige zuivelproducten wensen. Door de groeiende welvaart kunnen en willen zij daarvoor ook diep in de buidel tasten.

De EU profiteert ook van de Russische vraag naar kaas. Deze ontwikkelingen maken dat de Nederlandse DCA-notering voor rauwe vrije melk, oftewel spotmelk, in 2012 door de 45 euro brak en eind vorig jaar de 50 euro per 100 kg melk (bij 4,4 procent vet) bereikte. Ondanks de

economische crisis was Italië zelfs bereid nog hogere melkprijzen te betalen. De voorraden zijn krap en er is weinig nodig om de prijzen een duw omhoog te geven. De variabele factor blijft het weer. Maar al wordt het weer in de EU dit jaar ideaal voor een optimale melkproductie, dan nog kan de Europese melkveesector profiteren van solide melkprijzen door de grote vraag uit China en Rusland.

Figuur 1 – De ontwikkeling van de melkrijzen (bron: Productschap Zuivel)

Cor Bruns is dat met hem eens. ‘Het verdienmodel in de melkveehouderij is goed. Dat leidt automatisch tot groei van de productie en buiten Nederland zelfs tot het opstarten van nieuwe melkveebedrijven. Dit kan ertoe leiden dat de markt kantelt van vraag-naar-aanbodgestuurd.’ De vrijheid waarmee veehouders kunnen reageren op hoge melkrijzen is voor Amerikaanse melkveehouders niet nieuw. Zij zijn gewend aan het laten meebewegen van hun productie met de marktomstandigheden. Bij hoge melkrijzen kochten veehouders massaal koeien bij.

Maar die houding verandert langzamerhand, merkt Goedhart Westers, beleidsmedewerker voor het Amerikaanse zuivelbedrijf Grassland. ‘Melkveehouders gebruiken het geld steeds vaker om de financiële positie van het eigen bedrijf te verstevigen. Bijvoorbeeld door af te lossen of grond te kopen die ze minder afhankelijk maakt van ruwvoeraankoop. De visie voor de toekomst is dat voer

schaars zal zijn en blijven.’ Westers is daarom minder stellig over de verwachte prijsdruk voor de tweede helft van 2014. ‘De prijs kan eigenlijk alleen maar naar beneden. Maar ik verwacht dat de productie wereldwijd niet heel rap toeneemt. Terwijl de vraag wel stevig blijft; in november nam de botervoorraad in de Verenigde Staten af met 33 procent, dat is ongekend.’

Nederlandse impact nihil

Het is vooral China die aan de markt trekt (zie kader). Door het afschaffen van het Chinese éénkindbeleid neemt de vraag alleen maar toe. China heeft het afgelopen jaar echter twee miljoen koeien geslacht. Dat betekent acht miljard kilo minder melk en dat werkt nog wel een tijdje door, stelt Klaas Johan Osinga, zuivelmarktdeskundige bij LTO Nederland. Wat hem het afgelopen jaar is opgefallen, is dat de vrees voor lage melkrijzen als gevolg van een grotere Nederlandse melkplas ongegrond is. ‘In augustus lag

Voerprijs remt productiegroei

‘Iedereen is het erover eens dat de vooruitzichten op de zuivelmarkt het eerste half jaar positief zijn. De vraag naar zuivel blijft onverminderd hoog. Tegelijkertijd weet iedereen dat het huidige prijsniveau extra productie uitlokt. Het blijft gissen hoe lang het duurt voordat de stijgende productie de groeiende vraag overstijgt. Ik ben het wel met Goedhart Westers (zie hiernaast, red.) eens dat de beschikbaarheid aan voer schaars zal blijven. Op enig moment is het door hoge voerprijzen niet meer interessant om de productie nog verder uit te breiden.’

‘Op ons eigen bedrijf werken we aan een uitbreiding van de melkproductie met zo’n twintig procent in 2015. Dat betekent minder jongvee houden en meer koeien. We willen onze grond maximaal benutten voor melkproductie.’

de melkaanvoer in Nederland tien procent hoger dan het jaar ervoor, terwijl de melkrijzen maar bleven stijgen. Als er ooit is aangetoond dat de melkproductie in Nederland weinig invloed heeft op de prijs, dan was dat wel het afgelopen jaar. Nederland vertegenwoordigt uiteindelijk niet meer dan twee procent van de totale melkproductie in de wereld.’

Osinga is gunstig gestemd over de concurrentiepositie van Nederlandse zuivel. Met het initiatief Duurzame Zuivelketen loopt de melkveehouderij voorop in Europa als het gaat om doelstellingen ten aanzien van klimaat, energie en dierwelzijn. ‘We moeten er wel voor waken dat ondanks onze inspanningen de overheid toch met aangescherpte wetgeving komt voor methaan, ammoniak, dierwelzijn en nitraat. Sommigen zeggen dat we voor de troepen uit lopen en daarmee onszelf uit de markt prijzen. Dat is wel iets om op te letten. Ik denk dat we hiermee concurrerend zijn, maar de uitdaging blijft om duurzaamheid in de markt om te zetten in klinkende munt.’